

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

Câu 1. Dựa theo cốt truyện, tìm những chi tiết liên quan đến nhân vật An Dương Vương. Trên cơ sở các chi tiết đã liệt kê anh (chị) hãy phân tích:

- a) Do đâu mà An Dương Vương được thần linh giúp đỡ? Kể về sự giúp đỡ thần kì đó, dân gian muốn thể hiện cách đánh giá như thế nào về nhà vua?
- b) Sự mất cảnh giác của nhà vua biểu hiện như thế nào?
- c) Sáng tạo những chi tiết về Rùa Vàng, Mị Châu, nhà vua tự tay chém đầu con gái... nhân dân muốn biểu lộ thái độ, tình cảm gì đối với nhân vật lịch sử An Dương Vương và việc mất nước Âu Lạc?

Trả lời:

Các chi tiết liên quan đến nhân vật An Dương Vương:

- Vua An Dương Vương xây thành nhưng thất bại.
- An Dương Vương xây thành, làm nỏ thần được Rùa Vàng giúp đỡ: “*Vua An Dương Vương nước Âu Lạc, họ Thục tên Phán ... bèn xin hòa*”.
- Vua đánh thắng Triệu Đà lần thứ nhất.
- Vua gả con gái cho Triệu Đà.
- Quân Đà sang đánh, vua chủ quan vẫn điềm nhiên, khi lấy nỏ thần ra bắn thì không kịp, nước mất.
- Vua thất bại, chém Mị Châu, rồi rẽ xuống nước.

a) An Dương Vương được thần linh giúp đỡ là do ông đã có ý thức đề cao cảnh giác, sớm lo việc xây thành đắp lũy và chuẩn bị vũ khí để chống ngoại xâm.

Qua việc kể về sự giúp đỡ thần kì đó, dân gian muốn ca ngợi nhà vua, tự hào về chiến công xây thành, chế nỏ, chiến thắng ngoại xâm của dân tộc.

b) Sự mất cảnh giác của nhà vua biểu hiện ở các chi tiết:

- Thứ nhất, vua chấp nhận lời cầu hòa, cho con gái lấy con trai của kẻ thù và ở rể.
- Thứ hai, khi quân giặc tiến đánh lại mất cảnh giác ngồi ung dung đánh cờ, ý vào nỏ thần nên mất nước.

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

c) Sáng tạo những chi tiết về Rùa Vàng, Mị Châu, nhà vua tự tay chém đầu con gái..., nhân dân muốn gửi gắm lòng kính trọng đối với thái độ dũng cảm, sự dứt khoát phân biệt việc nước, việc nhà, giữa kẻ thù và tình thân của An Dương Vương, phê phán thái độ mất cảnh giác của Mị Châu.

Câu 2. Về việc Mị Châu lên đưa cho Trọng Thủy xem nỏ thần, có hai cách đánh giá như sau:

- Mị Châu làm vậy chỉ là thuận theo tình cảm vợ chồng mà bỏ quên nghĩa vụ với đất nước.

- Mị Châu làm theo ý chồng là lẽ tự nhiên, hợp lí

Ý kiến riêng của anh (chị) thế nào?

Trả lời:

Những chi tiết liên quan đến vai trò của Mị Châu trong bi kịch mất nước của người Âu Lạc:

- Mị Châu ngây ngô cho Trọng Thủy xem trộm nỏ thần.

- Trên đường rút chạy, nàng còn rắc lông ngỗng cho Trọng Thủy và quân lính đuổi theo.

Sự mất cảnh giác của Mị Châu là ở chỗ đã cả tin đem trao vào tay giặc bí quyết chống giặc giữ nước của quốc gia. Hơn thế nữa khi hai cha con thất bại, nàng lại vì bị tình cảm lu mờ mà chỉ đường cho giặc khiến cho hai cha con bị rơi vào con đường cùng tận.

Thực ra ý kiến cho rằng “*Mị Châu làm vậy là chỉ tuân theo tình cảm vợ chồng mà bỏ quên nghĩa vụ đối với Tổ quốc*” và “*việc Mị Châu tuyệt đối nghe và làm theo ý chồng là đương nhiên*” là không thuyết phục dù chúng ta biết Mị Châu là một người vợ thời phong kiến. Khi dựng truyện, tác giả dân gian cũng chỉ muốn nhấn mạnh sự cả tin và ngây thơ của Mị Châu, vì thế mới có bài học giữ nước cay đắng, xót xa nhưng thấm thía truyền đến tận hôm nay.

Câu 3. Mị Châu bị Rùa Vàng kết tội là giặc, lại bị vua cha chém đầu, nhưng sau đó máu nàng hóa thành ngọc trai, xác nàng hóa thành ngọc thạch. Hư cấu như vậy, người xưa muốn bày tỏ thái độ và tình cảm như thế nào đối với nhân vật Mị Châu và muốn nhắn gửi điều gì đến thế hệ trẻ muôn đời sau?

Trả lời:

Thái độ và tình cảm của nhân dân đối với nhân vật Mị Châu:

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

- Đẻ Rùa Vàng kết tội, bị vua cha chém đầu nhân dân ta đã nghiêm khắc trừng trị tội ác của kẻ bán nước, nổi giáo cho giặc dù đó là vô tình hay cố ý. Điều này xuất phát từ truyền thống yêu nước, lòng tha thiết với độc lập tự do.

- Đẻ máu nàng hóa thành ngọc trai, xác nàng hóa thành ngọc thạch nhân dân đã chứng minh tấm lòng trong sạch của Mị Châu khi không cố tình để lộ cơ mật quốc gia cho giặc. Qua đây, cũng thể hiện sự bao dung, vị tha của nhân dân ta với lỗi lầm của Mị Châu.

Qua đây, nhân dân muốn nhắn gửi đến thế hệ trẻ muôn đời sau một thông điệp: Trong việc giải quyết mối quan hệ giữa nước với nhà, giữa việc chung với việc riêng, giữa cá nhân với cộng đồng cần tỉnh táo, riêng tư phân minh để giải quyết các mối quan hệ được trọn vẹn, hòa thuận.

Câu 4. Trọng Thủy gây nên sự sụp đổ cơ đồ Âu Lạc và cái chết của Mị Châu. Vậy anh (chị) hiểu như thế nào về hình ảnh “ngọc trai – giếng nước”?

Trả lời:

- Có thể nói Trọng Thủy là thủ phạm trực tiếp gây ra bi kịch của nước Âu Lạc và cái chết của hai cha con Mị Châu. Vừa là con, vừa là bè tôi, Trọng Thủy đã tuân thủ tuyệt đối theo mệnh lệnh của Triệu Đà. Nhìn ở khía cạnh này, Trọng Thủy đúng là một kẻ thù của dân tộc.

- Hình ảnh “ngọc trai – giếng nước” là một hình ảnh đẹp lại vừa giàu ý nghĩa. Nó là một sự kết thúc hoàn mỹ cho một mối tình. Chi tiết “ngọc trai” đã chứng thực được tấm lòng trong sáng của Mị Châu. Chi tiết “giếng nước” có hồn Trọng Thủy lại là chi tiết được dựng lên để hóa giải nỗi hối hận vô cùng và tội lỗi của nhân vật này. Hình ảnh “ngọc trai – giếng nước” với việc ngọc trai kia đem rửa trong nước giếng này lại càng sáng đẹp hơn còn nói lên rằng Trọng Thủy đã tìm được lời hóa giải trong tình cảm của Mị Châu ở thế giới bên kia. Nhìn ở khía cạnh này Trọng Thủy lại là một kẻ si tình thật đáng thương.

Câu 5. Từ những điều đã phân tích, anh (chị) hãy cho biết đâu là “cốt lõi lịch sử” của truyện và cốt lõi lịch sử đó đã được dân gian thần kì hóa như thế nào?

Trả lời:

- “Cốt lõi lịch sử” của truyện: Nước Âu Lạc thời An Dương Vương được dựng lên, có thành cao, hào sâu, vũ khí đủ mạnh để chiến đấu với quân xâm lược Triệu Đà, sau đó lại để mất nước vào tay Triệu Đà, và Cao Lỗ là người sáng chế ra nỏ thần – chính là nỏ Liên Châu.

- “Cốt lõi lịch sử” được dân gian thần kì hóa: nhân vật Rùa Vàng xuất hiện thần kì hóa chiến công xây thành, chế nỏ của dân tộc ta. Mối tình Mị Châu và Trọng Thủy được thần

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

kì hóa để giải thích cho việc mất nước, nhằm giảm bớt nỗi đau. Chi tiết Mị Châu và Trọng Thủy hóa ngọc trai và giếng nước nhằm thể hiện sự trong sạch của Mị Châu và lòng chung thủy của Trọng Thủy.

LUYỆN TẬP

Câu 1. Có hai cách đánh giá như sau:

- Trọng Thủy chỉ là một kẻ gián điệp, ngay cả việc yêu Mị Châu cũng chỉ là giả dối.
- Giữa Mị Châu và Trọng Thủy có tình yêu thủy chung và hình ảnh “ngọc trai – giếng nước” đã ca ngợi mối tình đó.

Anh (chị) hãy trình bày ý kiến riêng của mình.

Trả lời:

Về hai cách đánh giá “*Trọng Thủy chỉ là kẻ gián điệp, ngay cả việc yêu Mị Châu cũng chỉ là giả dối*” hay “*Giữa Mị Châu và Trọng Thủy có tình yêu chung thủy và hình ảnh “ngọc trai – giếng nước” đã ca ngợi mối tình đó*” đều phiến diện và hời hợt. Đó là những cách đánh giá theo hướng quá tuyệt đối hóa một mặt của vấn đề.

Việc Trọng Thủy lấy cắp lấy nỏ thần, trực tiếp gây ra bi kịch mất nước của Âu Lạc và cái chết của hai cha con An Dương Vương là một điều đáng trách. Tuy nhiên, tình yêu mà Trọng Thủy dành cho Mị Châu cũng là chân thật và sâu nặng. Chính vì vậy đối với nhân vật này, chúng ta thấy vừa đáng thương lại vừa đáng giận.

Trọng Thủy là người có tình yêu thực sự với Mị Châu khi đã tử tị theo vợ của mình, trong khi đáng lẽ chàng đã hưởng hạnh phúc mới với vinh hoa phú quý. Nhờ tình yêu với Mị Châu mà chàng hóa thành “giếng nước” mà chết. Từ đây, mối tình ấy được lưu truyền đến ngàn đời sau.

Câu 2. An Dương Vương đã tự tay chém đầu người con gái duy nhất của mình nhưng dân gian lại dựng đền và am thờ hai cha con ngay cạnh nhau. Cách xử lí như vậy nói lên điều gì trong đạo lí truyền thống của dân tộc ta?

Trả lời:

Cách xử lí này phù hợp với đạo lí truyền thống của dân tộc ta. Đó là sự bao dung đối với những đứa con của dân tộc đã trót có thời lầm lỡ gây tai họa cho nhân dân, nhưng về sau đã biết hối hận và chịu hình phạt xứng đáng.

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

Câu 3. Tìm hiểu số bài thơ viết về Mị Châu – Trọng Thủy và nêu lên sức sống lâu bền của *Truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy*.

Trả lời:

Truyện An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy, cho đến tận ngày nay vẫn chiếm được cảm tình của người đọc. Người ta đọc truyện để hiểu về lịch sử, để rút ra những bài học bổ ích cho mình và cho con cháu đời sau. Nhưng không chỉ thế, đọc truyện thuyết này, người ta còn muốn hiểu sâu sắc hơn bi kịch của một môi tình rất đẹp trong lịch sử.

Sức sống của *truyện thuyết An Dương Vương và Mị Châu – Trọng Thủy* còn khơi nguồn cho những cảm hứng thi ca. Viết về Mị Châu – Trọng Thủy đã có rất nhiều bài thơ ra đời, có dư âm mãnh liệt và làm người đọc day dứt bởi môi tình sâu nặng, oan trái giữa hai người.

Các tác giả như Tố Hữu, Trần Đăng Khoa... đều đã có những sáng tác lấy cảm hứng từ truyện thuyết này. Ví dụ trong bài thơ “*Tâm sự*” rút trong tập thơ “*Ra trận*” của nhà thơ Tố Hữu, có đoạn viết:

... Tôi kể ngày xưa chuyện Mị Châu,

Trái tim làm lỡ để trên đầu.

Nỏ thần vô ý trao tay giặc,

Nên nổi cơn bão biển sâu...

Hay một số bài thơ khác viết về môi tình Mị Châu - Trọng Thủy như:

Mị Châu – Trọng Thủy (Tản Đà)

Một	đôi	kẻ	Viết	người	Tàn
Nửa	phần	ân	nửa	phần	thương
Vuốt		rùa	chàng	đổi	máy
Lông		ngỗng	thiếp	đưa	đường
Thề		nguyên		phu	phụ
Lòng			nhi		nữ
Việc			quân		vương
Duyên	nọ	tình	kia	dở	dở
Nệm		gấm		vó	câu
Trăm		năm		giọt	lệ
Ngọc		trai		nước	giếng

Nghìn thu khói nhang.

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy

Mị Châu (Vương Đình Trọng)

Khi quay lại chém con sau yên ngựa
An Dương Vương, người đã nghĩ suy gì?
Hay cùng đường, ai cũng là giấc già
Và nghe lời mách bảo của Kim Quy.

Kẻ thù ở sau lưng - dù lời thân đi nữa
Người phải trông bằng chính mắt của mình
Công chúa Mị Châu nép Vua cha, run sợ
Khi nửa trời khói lửa đao binh

Lông ngỗng rơi, lông ngỗng rơi trắng lói
Dứt áo ra như dứt thịt da mình
Phút ly loạn, chàng ở đâu chẳng tới
Trọng Thủy ơi, thiếp đã chạy xa thành!

Nước mắt rơi xoay tròn cơn gió
Lưng Cha cùng lưng ngựa dẫm mồ hôi
Lông ngỗng hết, thiếp sẽ rời lưng ngựa
Làm chiếc lông cuối cùng đợi chàng đây, chàng ơi.

Và bắt ngờ, An Dương Vương quay lại
Trông có lời an ủi của vua cha
Mị Châu ngừng mặt nhìn chờ đợi
Từ trời cao, một đường kiếm sáng loà

Không phải lông ngỗng rơi mà đầu lăn xuống đất
Năm cuối đường như đầu chắm câu
Sao bị chém? Mị Châu không hề biết
Máu tụ thành sỏi đá đất Hoan Châu.

Đã là vua lại có thần mách bảo
Trông sáng suốt hai lần và công lý gấp đôi
Mà người chết, không hiểu sao mình chết
Thì hồn oan còn đập cửa muôn đời.

Mấy ngàn năm dâu bé, lở bồi
Lúc yên bình và cả khi giặc già
Xin đừng trách Mị Châu thêm nữa
Yêu chân thành, thật có tội gì đâu?

Soạn bài Truyện An Dương Vương và Mị Châu, Trọng Thủy